

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

22. An qui certus est de animo, & intentione iurandi, dubitat tamen de intentione se obligandi, teneatur ad iuramentum? Et an iurans cum animo iurandi, non tamen se obligandi, teneatur ad iuramentum? ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76432](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76432)

RESOL. XXII.

An qui certus est de animo, & intentione iurandi dubitat tamen de intentione se obligandi, teneatur ad iuramentum?

Et an iurans cum anillo iurandi, non tamen se obligandi, teneatur ad iuramentum?

Et pro praxi supradicta difficultatis adducuntur in exemplum aliqua alia diuersa quaestiones circa votum, & iuramentum, & intentionem se obligandi. Ex p. 9. tr. 8. & Misc. Ref. 17.

Sup. hac doctrina infra in ref. si. signanter prope finem. ver. sed qui iurat, & vide alium ver. not. 1. dicitur & leg. supradictam nam ref. s.

§. 1. **N**on desunt Doctores asserentes, iurantum cum animo iurandi, non se tamen obligandi, tenent ad iuramentum. Ita Aragon. in 2. 2. quast. 89. art. 7. Suar. de Relig. tom. 2. lib. 2. de iur. cap. 7. num. 21. & sequi. Lessius de iustit. lib. 2. cap. 42. dub. 8. num. 38. Sayrus in Clau. Reg. lib. 5. c. 6. num. 8. Sotus de iustit. lib. 5. quast. 1. art. 7. ad 4. Caietanus in 2. 2. quast. 89. art. 7. ad 4. Guttierrez in can. 99. lib. 2. c. 22. n. 31. Valentia tom. 3. disp. 3. quast. 7. punct. 4. & alij. Quia, si habens intentionem non se obligandi, non maneret obligatus, nullo modo esset mortalis periuurij reus habens animum non implendi: hoc autem non est dicendum: ergo. Deinde substantia iuramenti non consistit in intentione, & voluntate se obligandi; sed in intentione, & voluntate iurandi: quare, si quis vult iurare, necessario vult se obligare.

2. His tamen non obstantibus, alij asserunt, quod qui iurat animo iurandi, non tamen se obligandi ad tale iuramentum; praesertim, & ex vi, ac religione iuramenti, ad illius obseruationem non obligatur. Ita Sanch. in Summa, tom. 2. lib. 3. cap. 10. num. 8. & alij penes ipsum, quibus adde Fagundez in Decalog. tom. 1. praecip. 2. lib. 2. cap. 9. num. 9. Quia qui iurat cum animo iurandi, & non se obligandi, reuera non iurat; & licet putet se iurare, fallitur omnino, & vulgariter tantum id dici potest iuramentum, non verè: nam iuramentum de futuro, si quod est, obligatorium est: unde cum ipse expressam habeat intentionem non se obligandi, si putat se iurare, fallitur. Secundò, quia promissio, & votum factum animo vouendi, & promittendi, non tamen se obligandi, non obligat: ergo neque iuramentum eodem modo factum obligabit; quamuis enim ex promissione, & voto naturaliter, velit, nolit uocens, ac promittens, oriatur obligatio; hoc tamen est supposito valore promissionis, & voti: ille autem, qui promittit, & vouet cum animo promittendi, & vouendi; sed cum animo expresso se non obligandi reuera non vouet, nec promittit, nec validum votum, aut promissionem facit; quia apponit conditionem contrariam essentiae ipsius voti, & promissionis. Unde nihil vouet, nec promittit, & si putat se vouere, decipitur: per secundum enim intentionem non se obligandi, destruit intentionem vouendi. Similiter ergo dicendum erit in iuramento promissorio, cum ferè in omnibus rebus sequatur naturam promissionis: sicut si Princeps legem faceret nolens per eam populum obligare, specie quadam, & nomine tantum lex esset; re tamen non vera lex non esset; lex enim, si qua est, obligatoria est.

3. Verum etiam stando in hac posteriori opinione, dicendum est in casu propositio huius Resolutionis, quod licet qui iurat, aut vouet, animo iurandi, & vouendi, non tamen se obligandi, non teneatur ad votum, & iuramentum; tamen quando certus est, se uoluisse iuramentum, & votum emittere, & dubitat, an se uoluerit obligare, necessario obligandus est ad tale votum, aut iuramentum: quia obligatio moralis praedicti voti, & iuramenti, moraliter resultat ex voto, &

iuramento, hoc est, ex intentione vouendi, & iurandi, nisi aliunde per expressam voluntatem non uolendi se obligare ad tale votum, aut iuramentum impediatur, ut probauit Fagundez loco citato. Hic autem non impeditur talis obligatio per talem voluntatem expressam: quia de illa, facta bona diligentia, dubitatur, quare necessariò dabitur moralis obligatio, nisi tamen quis aliàs solitus sit iurare, & vouere sine animo se obligandi ad tale iuramentum: quia tunc certendus est noluisse se obligare. Et haec omnia à fortiori procedunt in sententia Doctorum, ubi supra asserentium, eum, qui iurauit, uel uouit cum intentione iurandi, uel vouendi, & sine intentione se obligandi, eo ipso manere obligatum ad tale votum, & iuramentum. Vnde docet Suarez de Relig. tom. 2. lib. 4. de voto, cap. 8. num. 6. Quia cum quis absolute promittit castitatem, & dubitat de intentione vouendi, standum esse uerbis, & obligandum ad seruandam castitatem integram, nisi coniecturas habeat, quae sufficiant ad ferendum probabile iudicium, quod intentio non fuerit adaequata uerbis. Et idem iuxta Sanchez tom. 2. Decalogi, lib. 4. cap. 7. n. 36. & lib. 3. cap. 10. num. 10. dicendum est etiam, quando quis certus est, se fecisse votum, & iuramentum; dubitat tamen, omnibus perpensis, an sciret inde obligationem confluere: quia eo ipso, quod certus est de voto, & iuramento, debet esse certus de obligatione, cum haec moraliter resultet ex illa, & non pendat à scientia uolentis. Et cum Sancio consentit Suarez tom. 2. de Relig. lib. 2. c. 7. n. 18. ubi dicit, eam ignorantiam non excusare: quia, etsi ignorantia inuincibilis excuset ab obligationibus pendentibus immediate, & directè à voluntate contrahentis; non tamen excusat à consequentibus naturaliter, aut moraliter à priori adaequata tunc, uel it, nolit agens, ea obligatio moraliter, aut naturaliter resultat ex ipso actu, quando illum per contrarium actum non impediunt.

4. Norandum est etiam ex his primò, quod si quis certus est, quod uerba iurandi, uel vouendi protulerit, dubitat tamen de intentione, qua illa protulerit, & an uoluerit iurare, uel vouere, uel simulare, iuramentum tenet, & obligat. Ita tenet expressè Suarez tom. 2. de Relig. lib. 2. de voto, cap. 33. num. 4. Secundò, si quis certus est, quod aliquid se facturum, uel datum promiserit; sed per talia uerba, quae possunt habere sensum ambiguum, & de quibus dubitari potest, an continent formam iuramenti, & dubius est de intentione, & significatione, qua illa dicere uoluit, ut si dicit, per fidem suam: & dubitat de qua fide intellexerit, humanane, an diuina, non obligatur ad tale iuramentum. Ita docet expressè Suarez de Relig. tom. 2. lib. 2. de iuramento, cap. 33. num. 1. Caietanus 1. 2. quast. 89. art. 7. Tertiò, si quis certus est de iuramento, & voto, & de intentione se obligandi; & facta diligentia dubitat, an quando illa emittit, haberit intentionem implendi, extra controuersiam est, ad illa tenent. Ita Sanchez tom. 2. Decalogi, lib. 3. cap. 10. num. 1. & Suarez tom. 2. de Religione, lib. 2. de iuramento, cap. 7. num. 1. Quartò si quis certus est de voto, & de intentione se obligandi, & adimplendi illud; dubitat tamen, an de facto iam illud adimpleuerit, tenetur, non obstante intentione dubio, illud adimplere. Est communis. Ita Rebellus de iust. part. 2. lib. 1. quast. 3. sect. 2. numero 13. Sanchez de iust. lib. 1. c. 10. num. 36. fine, & num. 12. & tom. 1. Decalogi, lib. 1. c. 10. num. 33. num. 7. Quintò, Gregorius de Valentia tom. 3. disp. 6. quast. 6. punct. 1. expresse asserit, non obligare iuramentum, aut votum factum cum animo iurandi, & vouendi & se obligandi, & sine animo implendi, exequendive illud. Fundamentum illius est: quia, qui non habuit animum exequendum rem votam, promissam, aut iuramento, potest praedicti voti, & iuramenti, moraliter resultat ex voto, & iuramento, hoc est, ex intentione vouendi, & iurandi, nisi aliunde per expressam voluntatem non uolendi se obligare ad tale votum, aut iuramentum impediatur, ut probauit Fagundez loco citato. Hic autem non impeditur talis obligatio per talem voluntatem expressam: quia de illa, facta bona diligentia, dubitatur, quare necessariò dabitur moralis obligatio, nisi tamen quis aliàs solitus sit iurare, & vouere sine animo se obligandi ad tale iuramentum: quia tunc certendus est noluisse se obligare. Et haec omnia à fortiori procedunt in sententia Doctorum, ubi supra asserentium, eum, qui iurauit, uel uouit cum intentione iurandi, uel vouendi, & sine intentione se obligandi, eo ipso manere obligatum ad tale votum, & iuramentum. Vnde docet Suarez de Relig. tom. 2. lib. 4. de voto, cap. 8. num. 6. Quia cum quis absolute promittit castitatem, & dubitat de intentione vouendi, standum esse uerbis, & obligandum ad seruandam castitatem integram, nisi coniecturas habeat, quae sufficiant ad ferendum probabile iudicium, quod intentio non fuerit adaequata uerbis. Et idem iuxta Sanchez tom. 2. Decalogi, lib. 4. cap. 7. n. 36. & lib. 3. cap. 10. num. 10. dicendum est etiam, quando quis certus est, se fecisse votum, & iuramentum; dubitat tamen, omnibus perpensis, an sciret inde obligationem confluere: quia eo ipso, quod certus est de voto, & iuramento, debet esse certus de obligatione, cum haec moraliter resultet ex illa, & non pendat à scientia uolentis. Et cum Sancio consentit Suarez tom. 2. de Relig. lib. 2. c. 7. n. 18. ubi dicit, eam ignorantiam non excusare: quia, etsi ignorantia inuincibilis excuset ab obligationibus pendentibus immediate, & directè à voluntate contrahentis; non tamen excusat à consequentibus naturaliter, aut moraliter à priori adaequata tunc, uel it, nolit agens, ea obligatio moraliter, aut naturaliter resultat ex ipso actu, quando illum per contrarium actum non impediunt.

Sup. hoc supra in ref. 18. §. ult. & infra in ref. seq. §. etiam ult. & recurre in aliis §. eius not.

De Voto, & Juramento, &c. Ref. XXIII. &c. 57

dari propositum se obligandi sine animo implendi, & simul cum animo, & proposito non exequendi: & ideo ubi de hoc animo, & proposito non exequendi constat, & animus promittendi est dubius, potest quis in hoc dubio conicere deesse quoque animam se obligandi. Tamen, his non obstantibus, dicendum est, quod qui iuramentum, vel votum emisit cum intentione iurandi, & vouendi, & se obligandi, sed eam expressa intentione non implendi, n'hilominus ad iuramentum, & votum tenetur. Ita docet Suarez tom. 2. de Religione, lib. 1. de essentia voti, cap. 4. n. 2. Gutierrez lib. 2. q. 9. canonice, cap. 22. num. 30. per multos, & lib. 2. de iuramento, cap. 7. num. 21. & Sanchez tom. 2. Decalogi, lib. 3. cap. 10. num. 1. ubi dicit, hanc opinionem sibi certissimam esse. Et ratio est: quia per promissionem, & voluntatem se obligandi Deo, vel homini factam, acquirit promissarius ius ad rem, & per expirationem consequitur ius in re; ergo, quamvis promittens nolit tradere promissario rem promissam per votum, aut iuramentum, semper manet obligatus in conscientia ad illam tradendam. Deinde, quia, suscepit Ordinem sacrum, etiam si non habeat voluntatem seruandi castitatem, imò cum expressa voluntate non seruandi illam votum emittit; nihilominus tenetur ex voto illam seruare. Idem ergo est de promissione facta alicui cum simili proposito: nihil enim minus valida est. Idem etiam est de quocumque voto simpliciter. Quare, si quis habens intentionem vere vouendi castitatem, aut iurandi illam, & se ad eam per votum, aut iuramentum obligandi, etiam si habeat intentionem non implendi, & non faciendi, quod promittit; illud votum, & iuramentum est validum, & obligans.

RESOL. XXIII.

An certus de voto, dubius autem de qualitate, teneatur ad strictiorem?

Et in corpore huius Resolutionis multi alij casus eiusdem adducuntur, in exemplum pro supra dicta difficultate, & sunt valde notandi, quia quotidiani, sed iam ferè omnes in hoc tractatu in suis specialibus Resolutionibus magis late sunt explanati. Ex p. 3. tr. 6. & Misc. 2. Ref. 50.

Respondeo negatiuè; nam ubi agitur de obligatione inducenda, stricta interpretatio fieri non debet, vt habetur in cap. 1. de iur. iur. lib. 6. & in l. quidquid adstringenda. ff. de verb. obligat. Hinc inferitur primò quòd si quis vouit quotidie dicere Rosarium, dubitat tamen, an vouerit integrum, potest eligere dicere tertiam partem. Ita Suarez de Relig. to. 2. lib. 4. cap. 8. n. 5. Secundò, qui vouit Religionem, dubitat tamen, an vouerit se professurum, potest non profiteri. Ita Suarez ubi supra, n. 7. Bonacina de voto 7. 2. punct. 5. n. 23. & alij. Tertiò, si quis certus est se vouisse castitatem, aut perpetuam, aut temporalem, sed immemor est verborum, ad solam temporalem obligatur. Ita Sanch. in sum. tom. 1. lib. 4. cap. 13. n. 16. & seq. Quartò, si quis certus est de voto dandi Ecclesie aliquas tritici mensuras, dubitat tamen, an intellexerit de maioribus, vel minoribus, potest minores eligere ex consuetis in eo loco. Ita Valent. tom. 2. disp. 6. q. 8. punct. 4. Molina tom. 1. disp. 198. vers. vtrum vero. Nauar. com. pen. 1. de regu. n. 20. nisi vt notat Sanch. in sum. tom. 1. lib. 4. c. 13. n. 11. aliqua sit ratio suadens verisimilius esse mentem vouentis præsumi fuisse obligandi se ad maiorem mensuram.

2. Vnde si quis voueret se largiturum Ecclesie calicem, non satisfacit si det aureum, vel stanneum, sed tenetur dare argenteum, vel aureum; nam in tali voto intelligitur calix aptus diuino cultui, & secundum Ec-

clesiæ consuetudinem. Ita Azorius tom. 1. lib. 1. c. 20. lin. 9. 3. vers. 9. 10. Non tenetur tamen dare totum calicem argenteum, vel aureum; sed sufficit si sola superior cuppa argentea, vel aurea sit, quia talis calix est etiam aptus diuino cultui ex vsu multarum Ecclesiarum. Et tandem nota, quòd si quis voluit dare panem pauperibus, sufficit eis panem largiri pauperibus vsitatum, & non tenetur dare de puro tritico, nisi constaret de alia intentione vouentis. Et ita docet Suarez de Relig. to. 2. lib. 4. c. 8. n. 9.

3. Notandum est tamen hic obiter, contra Sanchez in summa tom. 1. lib. 4. c. 1. n. 1. quòd in dicto articulo non expleuerit septennium, quando quis emisit votum, ad illud minime tenetur, & ita docet Malderus in 2. 2. tr. 10. c. 5. dub. 1.

4. Nota etiam contra Filliucium tom. 2. tr. 21. c. 4. Nota etiam contra Rebellium part. 2. lib. 1. q. 2. sect. 2. n. 10. & Sanchez de matrim. lib. 2. disp. 41. n. 34. quòd qui omnino dubitat, sed magis in eam partem inclinatur, vt votum emiserit, & sic suspicionem voti habet, non tenetur ad votum, neque ad partem pro ratione huius maioris propensionis. Et ita docent Sanchez se retractans in summa tom. 1. lib. 1. cap. 10. n. 36. Gasias de benef. tom. 2. part. 7. cap. 1. num. 23. Fernandèz in exam. Theol. tom. 1. c. 2. §. 2. n. 4. & alij, & ita alibi diximus de dubitante in materia iustitiæ cum Vasquez in p. 1. disp. 66. c. 7. n. 42. & Salas in p. 2. tom. 1. tr. 8. disp. 1. sect. 2. n. 23. quæ omnia sunt valde notanda, quia quotidiana.

5. Et tandem nota, quòd si quis certus est se votum emisisse, v. g. castitatis, dubitat tamen an habuerit animum se obligandi, tenetur quidem seruare castitatem, cum possessio sit pro voto: atamen quod est pro voto notandum, tale votum non erit Pontifici referuatum, quia cum referuatio sit odiosa, ad casus certos est restringenda. Et ita docet Suarez de Relig. tom. 2. lib. 6. c. 26. n. 6. cum Sanchez in summa tom. 1. lib. 4. c. 40. n. 26. & c. 4. n. 1. Et hoc etiam dicendum est, si quis ref. in dicto votum emisit post septennium, dubitat tamen, an tunc vlti rationis prædictus fuerit.

RESOL. XXVI.

Dubius de quibus nummis, seu mensuris vouerit seu legauerit, ad quid teneatur?

Et ex doctrina prædictæ questionis in textu huius Resolutionis aliqui alij diuersi casus circa hoc explanantur, capius contingentes in praxi. Ex part. 4. tract. 3. Resol. 48.

Si quis certus est se vouisse, vel legasse Ecclesie, v. g. aliquas mensuras tritici, sed dubitat an intellexerit de maioribus, vel de minoribus mensuris, potest eligere minores ex vsitatis in eo loco, & ita dicendum est de nummis; & ita docet Rebellius part. 1. lib. 2. quest. 14. sect. 2. numero 10. ubi sic ait. Si constet aliquem vouisse, vel legasse nummos, aut triticum, dubium verò sit, an id de maioribus nummis, vel mensuris intelligi debeat, ad minores dumtaxat debitor obligandus erit, quia de eis est certitudo, de maioribus verò est æquale dubium, provt de nummis decernit l. nummis ff. de legatis 3. de mensuris verò cap. ex parte, de censur. & hic est sensus regulæ iuris; In obscuris minimum est sequendum, de reg. iuris in 6. Ita Rebellius. Et hanc sententiam tenet etiam Valentia tom. 3. disp. 6. quest. 8. punct. 4. qu. 3. Azorius tom. 1. lib. 1. c. 20. qu. 2. & 10. Sanchez in summa, tom. 1. lib. 4. cap. 13. n. 8. & alij penes ipsos, nisi aliqua sit ratio suadens verisimilius esse mentem vouentis præsumi fuisse obligandi se ad maiorem mensuram. Vide etiam Layman sect. 5. tr. 9. c. 11. n. 9. Hinc.

lin. 9. 3. vers. secundo qui vouit.

Et pro vltimo contentio in hoc in Ref. sequitur. Et ita docet Suarez de Relig. to. 2. lib. 4. c. 8. n. 9.

Sup. conten. to in hoc infra in Ref. 40. figurat in fine §. 2.

Et pro contentio in hoc §. Nota etiam, supra in ref. 10. & 21. &c.

Alibi infra in tr. 7. Ref. 40. §. 2. ad lin. 5. & c. & supra in fine Ref. 20.

Sup. hoc supra in ref. 18. §. vlt. & infra ref. 22. §. 4. Verum, & praxi notandum, tale votum non erit Pontifici referuatum, quia cum referuatio sit odiosa, ad casus certos est restringenda. Et ita docet Suarez de Relig. tom. 2. lib. 6. c. 26. n. 6. cum Sanchez in summa tom. 1. lib. 4. c. 40. n. 26. & c. 4. n. 1. Et hoc etiam dicendum est, si quis ref. in dicto votum emisit post septennium, dubitat tamen, an tunc vlti rationis prædictus fuerit.

Sup. hoc in Ref. præterita, §. 1. prope finem, vers. Quarto, & quamuis non plene sup. hoc lege tamen in c. 6. tr. 8. ex ref. 41. §. Tertio.

2. Infer